

P. Krizostom:

Moje pesmi.

Komaj zjutraj solčni žarek
na blazini moji zatrepeče —
že iz duše mi privrejo
pesmice drhteče.

Ko na večer nebo zakrvavi,
v moji duši sladka pesem
še vedno se smeji.

Jezus sam je dahnil pesem vame
in Marija mi napev šepete.
Moje pesmi so odmev detinske sreče;
moje pesmi so molitve same.

Kako je lep ta svet!
Od jutra do noči
je v božji blagoslov odet.

Kako je lep ta svet!
Od jutra do noči
pesem plava poleg mene;
ž njo so ceste moje posvečene.
Kjerkoli pesem moja hodi,
mladost se mi smehlja povsodi.

Od jutra do noči
moja duša pesmi poje
Njemu, ki življenje vodi moje.

Pšenica, najlepša roža.

Bilo je v davnem, davnem času. Deželo za južnim morjem je vladal moder kralj, vladal jo je šestdeset let. Ko je umrl, je nastopil njegov sin Matuzel. Vedel je, kako so spoštovali in ljubili podložniki rajnega kralja, vedel je tudi, da je bil oče zelo moder mož. Ker pa je moral čakati toliko časa očetove smrti, je sovražil starce in jih je imenoval nadlogo dežele. Izdal je zato postavo, da morajo umreti v njegovem kraljestvu vsi možje, stari čez šestdeset let. Ministri so mu pravili, da je naj-srečnejše kraljestvo ono, kjer venča mladina starcev sive glave; toda kralj je hotel imeti samo mlade ljudi, in si ni dal dopovedati ničesar. — Ljudi je nova postava preplašila. Mrmrali so in branili svoje očete. Toda kraljevi biriči so hodili od sela do sela, od hiše do hiše, tirali starce na visoko skalo in jih metali v morje. — Bil je pa v mali vasi Matuzalovega kraljestva preprost kmečki mladenič, ki je ljubil zelo svojega šestdeset let starega očeta. Namenil se je, da ne izda svojega očeta biričem, četudi umrje sam, kajti strogo je kaznoval Matuzel nepokorne, ki so skrili svoje očete. Ko so prišli biriči v vas po stare može, je skrnil mladi fant očeta pod kad v podstrešju in je rekel zasledovalcem, da mu je ušel v gore. Od tedaj je imel očeta skritega v podstrešju. In kadar je bil čas setve ali žetve, kadar je bilo treba kositi ali saditi, kupiti ali prodajati, tedaj je vprašal vselej očeta sveta. Oče je gledal luno in zvezde in je povedal vselej pravi čas. Polje dobrega sina je bilo zaradi tega najbolj obdelano in je najbolj rodilo in njegova hiša je postala prva v vasi. Drugi mladi gospodarji si niso vedeli sveta, sejali in sadili so o nepravem času in pridelali so pomanjkanje. Jeli so hoditi k dobremu sinu po svete za gospodarstvo, ponujali so mu svoje hčere, on pa se ni hotel ženiti, ker se je bal, da ne bi izdal ženski jezik njegove skrivnosti.

Kakor v tej vasi, tako je šlo tudi sicer v deželi vse rakovo pot, ker ni bilo ljubezni, ne svetov, ne varstva izkušenih mož. Kralj je opazoval sam s strahom, da peša blagostanje kraljestva, bal se je ure, ko bo moral ukloniti tudi on glavo svoji lastni postavi, katere ni mogel preklicati. Silno je želel, da bi omožil kmalu svojo edino hčer, ker bi potem novi kralj lahko ovrgeel njegovo postavo. Toda hčerka Metula se ni hotela močiti. Nikogar izmed mladeničev ni marala, ki so že izročili, ali so bili pripravljene izročiti svoje lastne očete rablju. Kralj si je izmislil, kako bi našel hčerki vrednega ženina. Razglasil je po deželi in izven dežele, da naj pridejo fantje in gospodje na hrib pred mestom. Ostanajo naj ponoči na hribu, in tisti, ki bo pokazal kralju prvi, kje vzhaja solnce, tisti bo njegov zet, če izpolni še druga dva pogoja.

Kraljevo čudno povelje se je razglasilo tudi v vasi, kjer je skrival sin očeta. Ljudje so rekli: »Naš kralj si je izmislil novo hudobijo. Prej je ukazal moriti stare, zdaj se mu hoče mlade krvi. Naših fantov ne pojde nikdo kazat kralju solnce.« — Dobri sin pa je vprašal svojega očeta, ali naj gre na kraljev hrib. Oče je pomislil in rekel: »Pojdí! Kadar bodo zijali drugi na vzhod in čakali solnca, se obrni ti na zahod in zakličí kralju, pokaži ljudem: ‚Solnce vzhaja! Zdravo naše solnce, naš kralj!‘« — Šel je kmečki mladenič in prišel med plemiče in gospodo, ki so čakali na hribu pred mestom in so se posmehovali: »Kaj pa ta? Hoče postati kraljev zet?« — Proti jutru je prihajal kralj s svojo hčerjo na hrib. Bil je čas, ko je vzhajalo solnce. Vsi modri in izobraženi so pazili na prve žarke — kmet pa se je obrnil k bližajočemu se kralju, se je priklonil globoko in zaklical: »Solnce vzhaja! Zdravo naše solnce, naš kralj!«

Vsi so bili osupli: Razkril in uganil je preprost kmet, kar ni uganila umna gospoda! — Kralj se je razveselil, kraljičina je pogledala prijazno rešilca očetove uganke. Kralj je sedel na pripravljen prestol in je rekel kmetu: »Bistre glave si, mladenič, na mojo vero! Vreden zet mi boš, ako izpolniš še druga dva pogoja. Prvi je, da poskusi vsakdo priti čez osem dni iz dola na ta vrh ne bos in ne obut. Poskušajte vitezi in gospoda!«

Ugibaje, kako bi to naredili, se je razšel zbrani svet. Kraljičina je pokimala kmetu v slovo. Mladenič se je vrnil domov in je vprašal očeta, starega moža, kako naj naredi, da pride na vrh gore ne bos in ne obut. Oče pomisli in reče: »Obuj se, toda odtrgaj obutvi podplate.« Čez osem dni je hodil kmet med gospodo, ki se je ozirala s prezirom vanj. Gospoda se je bila napravila na vse mogoče načine, da ugame kraljevo uganko, da izpolni kraljev pogoj. Bili so obuti na levo, bili so obuti na desno nogo. Bili so, ki so nosili čizme na glavi in so hodili bosí po razbeljenem kamenju; bili so, ki so hodili po glavi in so moleli obute noge v zrak. Kralj in kraljičina sta sedela na prestolu vrhu gore. Mimo njiju je moral vsakdo. Smejala sta se oče in hči, smejal se je ves dvor. Kralj je rekel: »Mnogo umne gospode je v mojem kraljestvu!« — Mimo kralja je moral tudi kmečki mladenič. Dostojno oblečen se je poklonil dostojno in je pokazal kralju svoje gole, od kamenja opečene in ranjene podplate. Kralj se je razveselil in vzkliknil: »Vendar! Glejte vitezi in gospoda moja, tako se pride ne obut in ne bos. Zdaj še pogoj: Kdor mi prinese najlepšo rožo mojega kraljestva, ta postane moj zet. Čez osem dni, vitezi in gospoda!«

Razšli so se učeni in visokorodni, da ugamejo kraljevo uganko, da najdejo najlepšo rožo. Hribe so prehodili, jezera so prebrodili, iskajoč najlepše rože. Kmečki mladenič se je vrnil vesel domov. Pokimal mu je kralj v slovo, nasmehnila se je kraljičina. Vesel je pozdravil očeta in je vprašal starega, izkušenega moža, katera roža bi pač bila najlepša v deželi. Nič

ni pomislil oče, smehljaje je povedal: »Kar je najbolj očito, je skrito pogostoma ljudem. Utrgaj pšenični klas, deni ga za klobuk in pojdi h kralju.«

Prišel je osmi dan. Kralj in kraljičina sta sedela na prestolu na vrhu gore, za njima je stal njunin dvor. Vkreber so lazili vitezi in gospoda, otovorjeni z najkrasnejšimi cveticami. Polagali so jih pred kralja, a njemu ni bila nobena dovolj lepa. Med gospodo je koračil kmečki mladenič s pšeničnim klasom za klobukom. Posmehovali so se mu drugi: »Kaj hoče ta s svojim klasom?« — Mladenič je prišel pred kralja, se poklonil in ponudil kralju pšenični klas: »Glej, kralj, najlepšo rožo kraljestva: kjer cvete ona, je blagostanje in zdravje.«

Kralj je dvignil klobuk s klasom in ga pokazal ljudem: »Glejte, vitezi in gospoda moja! Najlepša roža!« — Dvignil je kmeta in rekel: »In tu glejte modrega kmeta, ki bo spravil deželo v red, ki bo skrbel, da bo cvetela prežlahтна pšenična roža od konca do donca kraljestva.«

Kmečki mladenič pa je pokleknil iznova in je prosil kralja: »Odpusti me, kralj, da grem domov! Drugemu bolj vrednemu zaroči svojo hčer. Jaz ne morem biti tvoj zet, ker ne izpolnujem tvoje postave. Prevaril sem te. Modrost ni bila moja, ampak mojega očeta, katerega skrivam že več let. Uvidi kralj, da ni modre mladine brez izkušene starine. Dovolj odslej živeti starim, dokler jih ne odpokliče naravna smrt.«

Kralj je vstal, dvignil mladeniča in ga je posadil na svoj prestol. Snel je svoj kraljevi venec, snel je svoj kraljevi plašč, ovenčal in odel je ž njima kmeta. Glasno je rekel osupli gospodi:

»Srečen oče, ki ima dobrega sina, srečna dežela, ki ima dobrega vladarja, in srečna žena, ki ima preudarnega moža. Dober sin je dober vladar, je dober mož. Kdor čišla kruh, bo skrbel zanj, kdor spoštuje starost, doseže čast. Naj živi modrost starih, naj vidim odslej ob sebi venec sivih glav. Pozdravljen moj zet!«

Poparjeni so se izgubili učeni in blagorodni. Kraljeva kočija je šla po skritega starega kmeta. Napravili so veliko svatbo, svatovska roža je bila pšenica, da bi cvetela in zorela vse dni!

»Dobri junak domovine« v Abrahamovem mestu pred 5500 leti. Ta mož je živel v Uru na Kaldejskem južno od Babilona. Lenart Woolley (Vuli) je v tem mestu izkopal rakev, ko je njen mrlič že davno razpadel v prah, a je zapustil spominčke, ki so mu jih dali kot slavnemu možu v grob. To so: lasulja iz rdečega zlata, bakrena zaponka z zlato opico za glavico, zlati in srebrni uhani in prstani, venček zlatih murvinih listov z dragimi kamni, amuletke v obliki živali (zoper uroke), vmes pa tudi kopja in bodala, sekire in meči ter kremenaste konice za pušice. Ob nogah pa mu je stala srebrna svetiljka in cela vrsta darov: vaze, vrči, kotlički iz zlata, srebra in bakra. Dragocena je tudi zlata junakova čelada. Ta junak je po Kaldejskem junačil 3500 let preden je Jezus hodil po Palestini in 2000 let prej ko Tutamkamom po Egiptu.

Ob mladem grobu.

(Bratcu-Mladcu † Božidaru Poženelu, * 9. I. 1913, † 21. V. 1929
na Jesenicah. — Govoril Mladec Novak.)

»Bratec Darči! Zacvetele, zadehtele so livade v tem prelepem maju in nežne šmarnice so zadrhtele z belimi narcisami pesem čistosti, pesem mladosti Njej, Prečisti. Majska Kraljica se je razveselila. Iz teh prelepih cvetk je vzcvetela Tvoja

cvetka — Tvoja čista duša in se vzpela visoko, tja gor do prestola Nje, naše ljubljene matere Device Marije, Ona je utrgala Tvojo cvetko na zemeljskih livadah in jo presadila v svoje grede, večnocvetoče, da bi jo imela mlado, svežo, kot je bila sveža v Tvojem srcu misel Tvoja na Njo.

Bratec, ob grobu Tvojem stojimo zvesti kakor si nam bil Ti zvest. Stojimo s pesmijo našo: Zora mladosti — sila kreposti, ki naj preveva nas vse življenje in Te prosimo: Bodi zaščitnik naš Ti, ki Te je vzljubila Prejasna, in prosi Njo, da ostanejo Tvoji bratci — naši Mladci, Orlički vse svoje življenje zvesti Njej, zvesti načelom orlovstva. Zbogom in lahna Ti zemljica!«

Stara vas je tam nekje na koncu sveta, kjer ni ne belih ne železnih cest. Hiše so rovtarsko nizke in temne, poti težke in razrušene, nebo nad hribi pa skoro vedno zagačeno s sivino molčečih oblakov.

Tam je doma Janez. Hodi zadnje leto v šolo, pa vedno v isti razred, zakaj težka so pota učenjakov in veliko potrpežljivosti je treba. Janez je velik, močan in visok za dva druga.

»Janez Kovar, povej, koliko je petkrat dve!«

Janez se dvigne z mežikajočimi očmi, pogleda čez vse klopi in skoro da bi sklonil glavo pod stropom. Ne reče pa nič; ravnokar se je zbudil iz sanj, Bog ve, kje je hodil. Zunaj sije solnce in ptice pojo in Janez je ves topel od pomladanske misli.

»Gani se! Kaj ne veš?«

Pa raztegne obraz v dobrodušen smeh:

»Ne vem, prav res ne vem!« In se ves blažen smehlja.

»Sedi!« ...

Pa stopim zadnjič v razred. Na prvi klopi je ležal Janez, mirno je ležal čez vso dolgo klop, dva fantiča sta ga držala za noge, dva za roke, drugi pa so tolkli po njem in šteli, šteli in pazili, da ne bo menda premalo. Pa kakor je bil silen, pustil je, da so ga bili. Z eno roko bi jih lahko pometal na tla, pa jih ni.

»Zakaj ga bijete?«

Vse se je razmaknilo v osuplost in mahoma je bilo vse v klopeh.

»Kaj se jim pustiš, da te pretepajo?«

Skrivnostno se je smehljal in vstajal.

»Zakaj so te?«

»Pravijo, da sem zaslužil.«

»Kaj si naredil?«

»Martinu je nekdo raztrgal knjigo. Pravijo, da sem jaz. Pa se ne spomnim.«

Zamišljen je še dodal: »Mogoče sem pozabil.«

»Pa te morajo pretepati zato?«

Skomignil je z rameni: »Zaslužil sem.« ...

* * *

Oni dan je šel po cesti. Počasi je stopal, z blaženim nasmehom na ustnih. Pod drevesi se je ustavljal in poslušal in ogledoval.

»Kaj imaš?«

»Pojejo. Slišite: didildidildi, cicicici.«

In veder obraz mu je sijal v solncu.

Potem je šel počasi, počasi naprej, pri vsakem drevesu se je ustavil, vse ga je zanimalo.

To je starovaška megla. Ne vem, kje so pobrali ime. Ko sem pomislil nanj, mi je postalo težko in jokati bi rad ...

Kakor šop zrelih češenj.

Ni nas bilo kaj prida. Vsi so imeli z nami križ. Kakor ajdovica smo jih dobili, pa še ni vselej pomagalo.

Veliko smo imeli opraviti s kápelji v vodotoku, v pesku pri apnu. Srbele so nas ose v Matičkovem bregu in dišali so nam čmrli pod našo hruško. Najbolj v kisló pa smo ugriznili, ker smo se zamerili zadnji številki na gornjem koncu naše vasi. Zaradi kapeljev smo se včasí speljali v potoku práv do Škrlepove Mice, ki je v beli ruti ždela v svoji kajži.

Kakor muha, ki leze v skledo, je visela njena lesena podrtija ob vodotoku in samo sebe premišljala. Z enim oknom je kajža pomežikovala na vas in obrala vsak obraz na cesti, drugo križano okno pa je bilo z žaganjem in ožganimi čipkami sramežljivo zastrto od vekov na veke.

Otrók Škrlepova Mica ni strpela.

»Guntata butara, hente nemarne!« je bušknila v beli ruti pri zadnjih vratih, če je le kdo čivknil ob potoku. Ako nismo vsi pri priči zginili, je pobrala prvi oklešček in se zakadila po bregu...

»Guntata butara, hente nemarne!« je odmevalo med vrbami in leskovjem ter se odbijalo od Jeromovega skednja, dokler je le še enega mogla doseči s srditim očesom. Potem se je godrnjaje in hudujé spravila v red in zapehnila špranjaste duri.

Skomine so nas skominale nad to hudo Mico. Zakaj nas je tako sovražila? Kar groza nas je spreletavala, ko smo slišali, da ji še smrt ne more do živega, ker nosi oni beli prt na glavi zavezan noč in dan. Zato je že stara kot zemlja.

In kolomaz, so pravili, da izžema iz umazancev, lene dečke pa da v črnilo prekuhava. Ni čuda, če so nas morali starši venomer svariti, naj je ne oponašamo.

Kadar se je kdo za kakim grmom prav varnega čutil, ali kadar je bila voda velika, da bi je Mica ne mogla prebrestí, tedaj se je zgodilo, da ji je ta ali oni zalučal čez vodo: »Guntata butara... hi, hi...!« Seveda ni bilo to lepo. Pač: zrele češnje

Baš sem se izkobacal izpod snopov pod kozelcem. Kakor magnet me je potegnilo proti veliki cesti. Urezala sva jo z bratcem po kolovozu in vpila na vse grlo: »Guntata butara, guntata, guntata...!« Dve beli pokrivali sta se blesteli po vroči prašni cesti: »Kar dve Škrlepovi!« Pripravljena sva bila za beg, če se kaka Mica za nama zakadi, zraven pa sva se drla in pomagala z rokami. Ženski sta mahalí, naj bova tiho. Tedaj se nas je zgrnilo cel roj: »Guntata butara, guntataaaa...!«

Ena izmed belih rut je obstala. Z roko nas je vabila k sebi in se nam prísérčno smejala. To nas je pa zmešalo. Nismo vedeli, kaj bi. »Ni Škrlepova Mica!«

S ceste se je sklonila v travo in vanjo nekaj odložila, potem pa je odhitela po cesti za tovarišico.

Iz zavrtoev so nam še žugali Šmonova mati z rjavo pestjo: »O jemen! Kaj počnete, otroci nesrečni? Pustite ljudi pri miru! Kaj so vam vendar nune storile? Čajte me, čajte! Vam bom jaz dala...!«

Medtem so jo eni že ubrali v turščico, drugi za kozoolec. Le midva z bratcem sva poparjena nategovala naramnice in posukavala pahovko. Oči dvigniti je bilo preveč.

Ko Šmonovih že davno ni bilo več pri lesi na zavrutih, sva šele prišla prav do sape. Boječe sva se pomeknila v travo ob cesti. Pred nama se je lesketalo dvoje zlato obrobljenih podobic, lepih da kaj: Jezus, prijatelj otrok.

Podobica v molitveniku me še spominja, kako sem spoznal usmiljenke, sirotam druge matere. Škrlepovo Mico sem želel povabiti na svojo novo mašo. A ni več nje, ne njene kajže.

Fr. Pengov:

Vojska med živalmi.

Bilo je v prelepi pomladi. Ptice so si bile napravile gnezda, izvalile svoja jajca in se trudile na vso moč, da oskrbe lačno mladino s potrebno hrano. Tedaj zapusti tudi medved svoj brlog — krasno vreme mu ni dalo miru — caplja ves nasajen ob bukovi živi meji ter išče, kje bi dobil kaj za pod zobe. Na tem potu zadene na kraljičkovo gnezdo in sicer prav ob času, ko sta bila gospod kraljič in njegova gospa kraljičica na lovu za mušicami. Ko ugleda v gnezdu gole mladičke, se glasno zakrohota, neotesani kosmatin. »No, vi samosrajčniki!« zamomlja nad mladiči, ki še niso imeli niti enega perca na telesu, »kaj pa je vas treba bilo?« Nato pa se malomarno obrne proč in hlača dalje. Ta zasmeh pa kraljeve otroke močno razburi. Zdelo se jim je, da se jim je zmajala kronica na prinčevskih glavica in zato se grdi medved ne bo smel nekaznovan norčevati iz njih! Ne, za nobeno ceno ne! Ko se torej vrneti stariša domov, izjavijo otroci kratkomalo, da ne sprejmejo niti najmanjšega črviča več, dokler ne prejme medved zaslužene kazni.

Zastonj si prizadevata stara kraljiča pomiriti mladino; hočeš-nočeš morata sklicati vso ptičjo armado in napovedati medvedu vojno. Toda nikar ne mislite, da je bil medved sam in brez zavez-nikov; vse čveteronožno ljudstvo je potegnilo z njim in bilo je videti, da pride do velike, krvave bitke. Zastavonoša in vrhovni poveljnik čveteronožcev je bil lisjak Zvitorepec, ki je nosil v tistih časih rep više nego vse ostale živali in ga je bilo zato lahko raz- ločiti tudi v najhujšem bojnem metežu.

»Dokler držim svojo zastavo (rep) visoko,« tako je naročal generalisimus pred bitko, »toliko časa gre naša stvar dobro; če jo pa povestim, potem vedite, da je bitka izgubljena.«

Ko se prične odločilni boj, razpošlje kraljiček ogleduhov na vse vetrove, da izsledijo sovražne postojanke. Prvi ogleduh je bil komar. Letal je okoli lisjaka in mu piskal okrog oči in ušes. A ni opravil veliko, zato se je zopet brez uspeha vrnil nazaj. Kraljiček pošlje čebelo. Ta se zakadi v lisjaka, mu zleze pod rep in ga piči v meso. Toda Zvitorepčev kožuh je predebel, čebelino želo se odlomi in ves uspeh je bil, da je generalova zastava nekajkrat omahnila.

Cetveronožci so takoj mislili, da to ne pomeni nič dobrega, toda zastavonoša jim zakliče: »Ne bojte se! Samo spotaknil sem se nekoliko.« Ko se vrne torej tudi čebela, ne da bi bila kaj opravila, pošlje kraljič oso. Takoj je odšumela po isti cesti, po kateri je bila prišla čebela, toda njeno bodalce je bilo krepkejše, ostro želo se je zapičilo globoko v Zvitorepčevo meso. Au, kako bliskoma je stisnil lisjak rep med nogel! In ker se je bal še nadaljnjih pikov, jo ubere proti domu, kolikor ga le neso noge. Ko živali ugledajo bežečega vojskovodjo, upade srce tudi njim in vse zbeže v divjem diru v svoje votline in brloge in se rote pri vsem, kar jim je milega in svetega, da se nikoli več ne spuste v boj s ptičjim narodom.

Kraljiček pa ves vesel razpusti svojo zmagovito armado in ponosno oznani otrokom novico, da je medvedova krivda maščevana nad vsemi živalmi, ki hodijo po štirih nogah. Tedaj tudi mladički niso imeli nobenega vzroka več, da bi uganjali lakotni štrajk, ki je prišel dandanes že tu in tam v navado tudi med ljudmi in so zato dovolili, da so jih zopet pitali z muhami in podobnimi slaščičami.

Da mora biti pa ta zgodba prav tako resnična, kakor je bila resnična ona strašna žaloigra na Kosovem polju na Vidov dan, lahko spoznaš še dandanes. Nikoli namreč ne boš ugledal lisjaka, ki bi se plazil s privzdignjenim repom preko odprtega polja. Še vedno se namreč boji, da ne bi poslal kraljiček proti njemu ose in še vedno ni pozabil, kako skeli osji pik, posebno še, če se želo zadere v telo prav pod repom.

Skupila jo je . . .

Mama: Ančka, osnaži mi čevlje.

Ančka: Mm . . .

Mama: Ne boš?

Ančka: Ne!

Mama: Zakaj ne?

Ančka: Kaj jih bom snažila, ko jih boste pa zopet umazali.

*

Ančka: Mama, prosim kruha.

Mama: Mm . . .

Ančka: Ne daste?

Mama: Ne!

Ančka: Zakaj ne?

Mama: Kaj ti bom dajala, ko boš pa zopet lačna.

P. Krizostom:

Kaj bom počel v počitnicah?

*Jagode bom nabiral
sredi goščave.*

*Sredi dehteče trave
metulje bom lovil
in cvetke v vence vil.*

*S čebelami bom srkal med
in roso z murni pil.*

*Pa pel bom s prepelicami
in cvrčal z lastavicami.*

*S škrjančkom se bom dvigal pod nebo —
pa bom poljubljal solnce,
to čudovito božje oko.*

A. Mav:

Mož ljubezni.

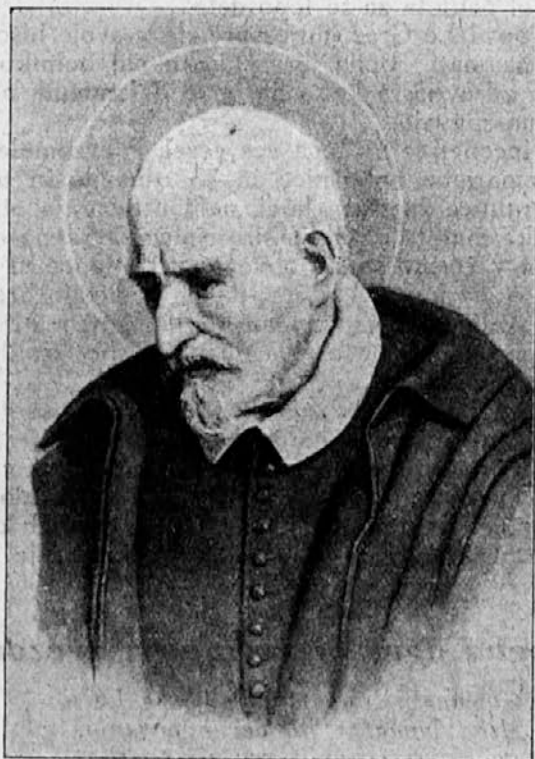
Ali si že kaj slišal o svetem Vincenciju Pavelskem? Doma je bil na Francoskem. Iz pastirja je postal dijak. Iz vzornega dijaka je zrasel pobožen duhovnik. Nekoč so ga na potovanju po morju zajeli turški roparji. Uklenili so ga in ga prodali za sužnja v Afriko. Če si že kedaj bral o sužnjih, si lahko misliš, kaj vse je moral ta ubogi mašnik med zverinskimi Turki prestati. Slednjič mu je neki dober človek pomagal, da je prišel nazaj domov.

Ker je Vincencij sam veliko trpljenja izkusil, se mu je srce na stežaj odprlo za reveže. Kakor Gospod Jezus, je tudi on odslej hodil od kraja do kraja in je povsod dobrote delil.

Vincencij je videl, kako so na Francoskem in drugod kmetški ljudje zapuščeni. Duhovniki so bili malo šolani. Brigali so se bolj za mesta. Po deželi pa nekateri še o Bogu niso ničesar vedeli. Niti pokrižati se niso znali. Drugi so se zopet bali iti k spovedi in so tako umirali v velikih grehah. Kako je pobožnega Vincencija vse to bolelo! Zbral je okrog sebe nekhaj gorečih duhovnikov. Dobili so si v Parizu stanovanje v zavodu svetega Lazarja. Odtod so dobili tudi ime »lazaristi«. Iz Pariza pa so odhajali v posamezne župnije, kjer so poučevali ljudi, kakor so nas v šoli poučevali gospodje veroučitelji. Potem so sedli v spovednico, kjer so ljubeznivo ljudi spraševali in jim pomagali, da so lahko brez strahu povedali vse grehe celega življenja. Vse je drlo na »misijon«. Pastirji in gospoda. Solznih oči so se poslavljali od svojih dobrotnikov, ki so jim rekli:

»misijonarji«. Vse delo je pa vodil do svojih starih let sveti Vincencij. Število duhovnikov se je množilo. Pristopili so še dobri fantje za pomoč pri delu.

Danes je že nad tri sto let od tedaj. Misijonska družba se je razlila, kakor poživljajoča rosa po vsem svetu. Med domačini in med pogani, povsod se trudijo misijonarji svetega Vincencija za rešitev duš.

Tudi v Jugoslaviji jih imamo precej. Glavno svojo hišo imajo poleg cerkve presvetega Srca Jezusovega v Ljubljani. Tam imajo tudi svoje dijake, ki se uče, da bodo kedaj misijonarji. V Grobljah pri Domžalah vodijo »Misijonišče«. Iz kamniškega vlaka lahko vidiš, kako se ob prostem času vsipajo na vrt mladi gospodje in krepki misijonski bratje, ki so še tam v novicijatu. Po lavantinski škofiji hodijo misijonarit iz misijonske hiše pri Svetem Jožefu na hribčku poleg Celja. Po vsej Jugoslavji, celo v Beogradu jih že dobiš. Nosijo vedno črno obleko.

Nekoč je sveti Vincencij ravno hotel v neki farni cerkvi stopiti na priznico. Pod stopnicami pa ga podrži neka gospodična in ga poprosi, naj bi neko bolno starko ljudem priporočil,

naj ji kaj jesti prinesejo. Po pridigi je svetnik to res storil. In glej! Nanosili so ji cel kup raznih jedi in priboljškov. Toda, kaj, ko revica ni mogla vsega naenkrat porabiti. Skoró vse se je pokvarilo. Ko je Vincencij to škodo videl, je zbral nekaj prav pridnih deklet. Te so mu obljubile, da bodo iz ljubezni do Jezusa zbirale za bolnike po hišah in jim sproti prinašale podporo. Kakor gobe po dežju, tako so se priglašale požrtvovalne gospe, gospodične in dekleta za to lepo delo.

Blaga vdova Le Gras jih je sprejela v svojo hišo in jim postala duhovna mati. Učila jih je, kako naj bolnikom strežejo, kako naj jih zdravijo in kako naj med delom tudi njih duše na pravo pot napeljavajo.

Sveti Vincencij je bil tega ves vesel. Prevzemale so v svojo oskrbo zanemarjene bolnišnice in jih osnažile in uredile. Pozidale so hiralnice za stare ljudi, najdenišnice za otroke, ki so jih nečloveške matere zavrgle, sirotišnice za revne otroke brez staršev. Celó v vojsko so šle obvezovat ranjence in v norišnice med norce so šle kakor matere, da jih čedijo in hranijo. Same so se imenovale: »Hčere krščanske ljubezni«. Mi jim pa še danes pravimo po domače: usmiljenke ali: usmiljene sestre svetega Vincencija.

Duša vsega tega delovanja pa je bil vedno sveti Vincencij. Kadar so se česa ustrašile, jim je dajal poguma. V težavnih urah jim je bil previden svetovalec. Vodstvo nad njimi je izročil svojim duhovnikom-misijonarjem, ki jih vodijo še do danes. On sam pa je danes svetnik v nebesih in varih vseh dobrodelnih naprav v katoliški cerkvi. Njegov glavni praznik je 19. julija.

R. Trnovčan:

Na nebu ugašajo zadnje tri zvezde ...

*Gorjanski zvonovi pojejo vse jutro,
Miha Tomažev jih verno poganja,
na sinjih vrhovih ugašajo zvezde,
Miha Tomažev o zadnjih treh sanja:*

*Prvo pripel bom na sredo neba,
da bo svetila do zadnjih steza,
drugo prižgal bom zvečer na poklonu
v bregu, kjer gasnejo hiše v dolini,
tretjo narahlo zagrnem z rokami,
pojdem po svetu z njo preko vseh hribov:
»Kje so kresovi v meglah ugasnili,
jaz nosim veliko, veliko luč — — —«*

*Na nebu ugašajo zadnje tri zvezde,
gorjanski zvonovi umirajo v joku,
Miha Tomažev vrvi je izpustil,
s težkim korakom v breg h koči omahnil ...*

Orli v Prago!

Češki narod slavi letos 1000letnico mučeniške smrti svojega kneza sv. Vaclava. Na slovesen način hoče proslaviti ta spomin tudi češki Orel. Zato je povabil na to proslavo, ki se imenuje »svetovaclavska« in bo dosegla svoj višek v septembru, ko bo slovesno posvečena cerkev sv. Vida v Pragi, vse katoliške telovadce vsega sveta in seveda med njimi v prvi vrsti jugoslovanskega Orla. Naši Orli gredo v Prago 1. julija in se vrnejo 10. julija, Mladci se pa odpeljejo že 27. junija. Vam bom pa malo povedal o sv. Vaclavu, o Češki in o češkem Orlu.

Brat umori sv. Vaclava.

S v. V a c l a v. Bil je rojen okrog leta 900., oče je bil Vratislav, kristjan, mati pa Drahomira, poganka. Lepo ga je vzgojila in učila njegova babica sv. Ljudmila, kar pa ni bilo všeč ne njegovi materi Drahomiri ne bratu Boleslavu. Drahomira bi bila rada sama vladarica, pa je dala najprej umoriti Ljudmilo, — Vaclav je bil še takrat mlad. Uprli pa so se proti njej češki mogočnjaki in oklicali Vaclava za kneza. Vaclav je vladal deželo bolj s svojo pobožnostjo in dobrimi deli, kakor pa s postavami in zakoni. Revezem je včasih sam na lastnih plečih nosil ponoči drv, bil je rad pri pogrebih ubogih in zapuščenih, v viharnih nočeh je obiskoval jetnike po ječah, smrtno

kazen je sploh odpravil, duhovnike je zelo spoštoval; sam je sejal pšenico za hostije in prešal grodje za sv. mašo, v zimskih nočeh je v ledu in snegu bos obiskaval cerkve; drugi dan so bile tiste stopinje krvave in tople. Njegovo svetniško življenje ter udanost in ljubezen vsega naroda, vse to je strašno razjarilo mater in brata. Najela sta morilce, ki so ga umorili v cerkvi, ko je molil. Najboljši češki zgodovinar Palacky pravi o sv. Vaclavu: »Pobožni in pravični Vaclav, umorjen zaradi svoje gorečnosti za vero, je bil takoj proglašen za svetega mučenca od vsega naroda. Še ko je živel njegov brat-morilec Boleslav, se je razširila govorica o čudežih na njegovem grobu prav do daljnih dežel. Upodabljali so ga na novce, pečate in prapore; mnogo cerkva in oltarjev je bilo postavljenih na čast njegovemu imenu. Vse, kar je naš narod hotel imeti v časti za svoje, je prav do danes nazival svetovaclavsko.«

Č e š k a. Po Češkem sta širila sv. vero brata sv. Ciril in Metod; poklical jih je bil knez Rastislav, ki je imel mogočno slovansko državo in je bila sosed Slovencev na Štajerskem in Ogrskem. Med Čehe in Slovence pa so se zarili kakor klin Madžari, ki ločijo še sedaj severne in južne Slované. Nemci in Madžari so razbili velikomoravsko državo in jo prav do zemlje opustošili. Dežela je bila še 90 let pozneje izdana v plen in sužnost in robstvo in v posmeh in v opustošenje in zaničevanje vsakršnemu telesu, ki hodi po njej.

Strašne so bile posledice bitke na Beli gori 1620 in 30letne vojne: dve tretjini prebivalstva je bilo pobitega in pokončanega, od 782 mest jih je ostalo še 230, od 36.000 vasi samo še 6000. Pa Čehi niso obupali. »Ostala nam je naposled ena zlata, od prednikov dragocena stvar — vera sveta! Pradedom je svetila brez nehanja — v bojih jim je dajala moč v obupu!« V tej veri je češki narod trpel, živel in dočakal zlato svobodo — v svobodni državi, kar je napisano na državnem grbu češkoslovaške republike: Resnica Gospodova zmaguje. Češka ima okrog 14 milijonov prebivalcev: Čehov 8.800.000, Rusinov 500.000, Poljakov 76.000, Nemcev 3.200.000, Madžarov 750.000, židov 190.000. Po veri je: 10.950.000 katoličanov, protestantov 990.000, pravoslavnih 73.100, narodna cerkev 526.000, judov 355.000, brez vere 725.000. Glavno mesto je »zlata« Praga.

Č e š k i O r e l. Orlovsko gibanje na Češkem se je prav za prav začelo, ko je bilo pri nas že v razmahu. Že pred vojno smo jih pozdravljali po Ljubljani. Pa to so bili komaj početki. V vsej svoji sili se je razmahnil Orel šele po vojni, pa naj si so mu nasprotovali in sovražili vsi, ki so imeli državno moč. Kot silen se je pokazal prvič 1922 v Brnu, kjer je imel svoj prvi tabor — Slovencev in Hrvatov je bilo takrat tam 1200. Letos ima drugi tabor v Pragi, kjer hoče pokazati, da je Orel edina organizacija, ki je vredna sv. Vaclava, da je prva, najpopolnejša in najsposobnejša v češkem narodu. Izdaja na štirinajst dni list »Orel«, za Mladce in naraščaj »Cvetje mladosti« (Květy Mládi), Slovaki imajo za Mladce poseben list »Orlik« (Orlič). Razdeljen je Orel v 27 okrožij, ki se imenujejo po odličnih in za služnih možeh (eno se imenuje tudi K r e k o v o okrožje).

Vsem, ki bodo poleteli na sever v zlato Prago, želi »Orličev« urednik: da bi se nasrkali novih sil za orlovsko delo, da bi se jim užgala silna ljubezen do Orlovstva, da bi bil Orel nepretrgljiva vez med severnimi in južnimi Slovani.

Delo.

Zamorec kuha, uči, študira.

V Ameriki je več zamorcev nego vseh ljudi v Jugoslaviji. So potomci nekdanjih sužnjev, ki so jih bili pripeljali iz Afrike. Učenjaka Smitha je neka gospa povabila na večerjo, ki je bila prav okusna in mu pripovedovala, da ima kuharja, ki bo kmalu postal doktor modroslovja. Pokliče ga in ga predstavi Smithu, ki tako vse izve, kaj počenja mojster kuhar. Star je zdaj 25 let. Njegov ded je bil še suženj. Ko je bil star 12 let, je nabral toliko bombaža, da je prekosil vse tovariše. Gospodar je videl, kako je nadarjen in priden, zato mu je dovolil hoditi v šolo in neka gospa se je zavzela zanj ter ga sprejela najprej za svojega strežaja in kmalu nato za kuharja, pa mu obenem dala časa, da je hodil v šolo. Zaslužek je skrbno hranil. Ko je postal učitelj, je lahko kupil svoj avto. Zjutraj je zgodaj vstajal in pospravil po hiši svoje gospodinje, nato sedel v avto ter hitel v šolo, kjer je učil, popoldne pa se spet pripeljal domov ter podelal, kar je bilo v hiši treba in skuhal večerjo, obenem pa se še dalje izobraževal in tako upa, da bo v treh letih postal doktor modroslovja! Vsako pošteno delo je častno in vsako delo ti pomaga napredovati, samo poguma in vztrajnosti je treba.

Slasličar in južni tečaj.

Narod izraža svojo modrost z lepimi pregovori. »Vsak je svoje sreče kovač« ali »Pomagaj si sam in Bog ti pomore« pravi dva pregovora in hočeta reči: Pridno delaj in v Boga zaupaj in postal boš srečen sam in še drugim boš lahko pomagal. Neki časopis poroča o življenju Robertsen, ki je živ dokaz, kako resnična sta omnejena pregovora. — Robertsen je bil doma v Avstraliji. Prišel pa je kot deček na Angleško in tam dopoldne prodajal časopise. Popoldne in še pozno v noč pa je pri nekem brivcu služil za mazača, da je z milom mazal ljudi, ki so se dali briti. Vrnil se je spet v Avstralijo ter postal mesarski vajenec. Kmalu pa je začel delati slaščice. V stari železni škatli je zakuril ter pekel sladkarije v majhni ponvi. Naučil se je iz sladkorja delati mične živali ter začel z njimi krošnjariiti od vrat do vrat. Z varčnostjo in pridnostjo je mnogo prihranil. Danes pa je star 70 let in ima v svojem velikem obrtu za slaščice zaposlenih 2500 ljudi. Bogat je, pa tudi darežljiv. Ko so Angleži in Avstralci letos pripravljali ekspedicijo na južni tečaj, jim je Robertsen daroval 10.000 funtov, to je 2,750.000 Din! Delavnost in varčnost se še vedno dobro obneseta!

Beda.

Pš, pš, pš pšika brus brusačev.

Še, še, še šeka burja in praska prezeblega brusača po pre-mraženem licu in premrzlih rokah. Brus pa le pšika in zdi se, da hoče ubogi, onemogli, polomljeni stroj pomiriti divji veter in pregnati mraz.

Pod brusom prezeba otrok brusačev.

Tesno se naslanja na mrzli zid, kot bi ga prosil, naj mu da vsaj on mrzlo zavetje in streho. Kašlja otrok, vedno huje in huje bruha, kot bi hotel dušo izbruhniti, da se mu vlijejo solze in smrkelj in kri.

»Pš, pš, pš,« ga miri brus.

Dolgčas je. Otrok bi jokal, a potem bo oče hud. V mestu in na ulici se ne sme jokati.

Včasih je brus lepše pel, a človek se ga naveliča, ker kriči vedno le eno in eno, le pš, pš, pš...

Otrok gleda na ulico. Tam jezdi deček na dvokolesu. On-stran prodaja stara ženica sadje. Naočnike ima, velike kosmate čevlje, v kocko je zavita, pa kašlja tudi.

Jabolka, vsa rdeča, pa hruške in pomaranče se smejejo otroku. Vabijo ga:

»Pridi! Vzeml nas! Dolgčas nam je samim pri tej stari žen-ski, pa zebe nas.«

Gleda jih, nasmehne se jim še on, in jih kar požira z očmi. Kako sladke so! Otrok strmi, kot bi bila pred njim nebesa odprta.

Včasih se odtrga od procesije na ulici kak človek in se ustavi pri ženi.

Lepe svetle okrogle igračke ji da, ona pa njemu jabolka. Če bi imel take bleščeče igračke!

Tudi k brusaču se zateče kdaj izgubljena duša, pa nihče se ne zmeni za otroka, nihče mu ne ponudi jabolka, nihče ga ne vpraša, če ga zebe, če bi jedel...

O pač!

Zadnjič mu je dala neka gospa dva bonbončka. Že dolgo, dolgo je od tega in pozabil bi bil že davno, če ne bi bila tako sladka.

Pod večer pride k očetu majhen, raztrgan možakar in mu da piti iz umazane, zelene steklenice. Takrat oče lepo izgleda, in blažen je njegov sicer vedno mračni obraz. Pogladi se po prsih in se vzveseli:

»To se prileže, kapljica zlata. Kaj zjma, kaj mrz, kaj lakota, da nam le te svete vodke ne zmanjka.«

Danes je prišla grda babura k brusačevim. Ostudno se reži, iz zelene steklenice pije in vsa razcapana je. Otroka je strah

pred njo. Stisne se k zidu. Baba ga pogleda z zaspanimi, pijanimi očmi in se zareži očetu:

»Kako dolgo boš pa še tegale vlačil s seboj, ti osel neumni?«

Oče ji ne odgovori. Pijejo žganje in kvantajo. Počasi se znoči. Ko je steklenica prazna, preklinjevaje izginejo v noč in pustite otroka v blatu, ne da bi mu dali večerje. Dete hripavo zastoka, kakor vrabček, ki ga je zgrabila mačka za vrat, iz bolnih prsi se mu izvije tih vzdih, a ne čujejo ga. Noč je objela mesto. Zvezdice se mu smejejo in ga vabijo k sebi, tja gor, tja daleč, kjer je dosti belega kruhka, tja, kjer zore zlata jabolka in rumene pomaranče. Dete zre k zvezdicam in sanja... Bolno je, da mu sili dušica v nebesa.

Na ulici je svetlo, tu v zapotju je pa tema, tista prijetna, gorka tema, ki tako nežno boža in uspava... Dete sanja.

Znabiti spet pride ona dobra gospa in prinese bonbončkov. Pa še dvokolesce mi kupi in jabolk in pomaranč... O da bi vsaj! To bo lepo!

A glej! Zvezdica se je utrnila. Kako teče, teče... Otrok stegne rokci, da bi jo prijel, a porednica se bliskoma ustavi, kot bi se bila premislila.

Dete se užalosti. Zakaj noče k meni, ki bi jo tako rad imel. O ko bi mogel vsaj jaz k njej! Tam me oče ne bi tepel. Dete sanja, a od nekod se prikrade spanec in mu poljubi solzne oči. Zaspil. Usteca se mu smehljajo v blaženosti, kot bi se igrali angelčki na njih.

Tako spančka le nedolžno dete.

* * *

Tisto noč je čudo grdo žvižgala burja in šele proti jutru, ko se je jelo megliti, je utihnila njena pesem. Stara branjevka je pricepetala in si kuha čaj. Čudno se ji zdi, da je danes tako tiho na ulici in da je ne muči tisto zoprno pšikanje. Iz samega dolgega časa se ozre proti brusu in zamrmra:

»Kje neki tiči danes pijani brusač? Toliko časa se bo potepal s tistimi barabami, da mu bodo bučo razbili.«

In še gleda, pa se ji zdi, da leži tam pri zidu v blatu umažana cunjica. Megla je tako gosta, da ne more jasno razločiti. Zeha se ji in zadremlje ob čaju. Sanja o lepih starih časih, a naenkrat nekdo močno potrka na okence. Zaspano odpre oči, leno in počasi se dvigne in stopi k oknu.

»Kaj pa bi radi?«

»Nič, kaj bi radi'. Ali vas ni sram, da vam pred nosom umira otrok.«

»Kakšen otrok? Moj ne.«

Star gospod z dolgo, sivo brado vstopi z otrokom v naročju.

»V blatu sem ga dobil pod zidom. Mogoče je še kaj duše v njem. Hitro kisa! Mudi se! Hitro!«

»Jezus, Marija žegnana! Še ta sitnost! In kje naj ga pa vzamom? Pojdite drugam!« Z otrokom je planil v sosedno trgovino in jezno zaklical že ob vstopu:

»Ne ustrašite se, ljudje krščanski. Vse bom plačal!«

Dolgo je ribal otroka z vodo in kisom, a brez uspeha.

Dete je spančkalo in angelčki so plesali na njegovih ustecih. Ličeca so bila modrobleda, brez krvi. Ves blaten je bil otrok in še gospoda je umazal. Tako je zletel angelček k zvezdicam.

* * *

Drugi dan popoldne je bilo lepo. Solnce je sijalo veselo, burja je piskala in se režala od škodoželjne sreče. Iz mrtvašnice so vzeli majhen, neoskobljan zabojček in ga zagreblji. Pogrebcev ni bilo, le Beda je stala ob gomilici in točila solze sreče. Dobila je spet košček svojega.

Videl sem jo in nalikovala je tovarišici Smrti.

* * *

Nedolgo potem je umrla brusova pesem za vedno. Brusáč jo je bil skupil v neki krčmi. Razbili so mu bučo, brus pa je sameval in se dolgočasil, dokler niso prišli plačani berači, ga naložili na umazan voz za smeti in zvrnili vse skupaj v globoko jamo.

Mir.

Kaj pomeni beseda mir, ve le tisti, ki ga uživa. Dobro se je živelo za časa miru pred vojno, tako nam pripoveduje mama. Ne more pa nam zadosti potožiti, kako hudo nam je bilo v letih svetovne vojne.

O — tudi jaz se spominjam kot v sanjah zadnjega leta vojne in prevrata, čeprav sem bil takrat še čisto majhen deček. Še vem, s kakim zanimanjem smo gledali otroci vojake, ki so hodili dan za dnem mimo nas po glavni cesti, peš ali na konjih. Starejši brat nam je pojasnjeval vprašanja, ki smo mu jih stavljali, zakaj toliko vojakov in kam gredo. Pravil nam je, da gredo na vojno, da se zopet vrnejo, ko nastane mir.

Še vem, kolikokrat nas je naša ljuba mamica tolažila, ko smo jo prosili kruha: »Čakajte, otroci, sedaj nimam kruha, ko nastane mir in ko ne bo več vojne, boste imeli dosti belega kruha.«

Takrat še nismo vedeli, kaj je beli kruh. Oh, kako težko smo čakali z mamico vred vse dobro obetajoči mir.

Tri strice sem imel na vojni. Kako smo se veselili, kadar je prišel kateri na dopust. Kako smo ga poslušali vsi: mama, oče, otroci, ko nam je pripovedoval o dogodkih na fronti. Jaz sem se zanimal le za njegovo dolgo sabljo in blesteče zvezdice pod vratom. Obljubil mi je, da mi bo prinesel sabljo in puško, ko nastane mir in se vrne za vedno domov. Kdo je težje pričakoval miru kot jaz? Vsak dan sem nadlegoval mamo, če je že mir in če skoro pride stric.

Moj oče ni bil vojak, kar sem šele pozneje zvedel. Bil je bolan. Še se ga spominjam, kako je hodil bled in vpadel okrog hiše. Kolikokrat je napram sosedom izrazil željo: »Da bi bil že skoraj mir, potem bom še tudi jaz ozdravel!«

Nastal je toliko zaželeni mir. Vojaki so se radostno vračali domov. Vse je bilo veselo, vse v zastavah; jaz pa sem čakal svojega strica. Prišel je — ali brez sablje in puške; pač pa nam je prinesel drugih darov. Kako smo skakali od veselja!

Tudi naša kolarska delavnica je oživela; dobili smo več pomočnikov, ki so prav pridno delali razne vozičke in kočije. Kako je hodil moj oče zadovoljno in smehljaje po delavnici. Bil je prerojen. Dočakal je mir, le žal, da je ta mir užival prav malo časa. Po dveh letih se je naš ljubi atek preselil v večni mir.

Lišček.

Peti dan je Bog rekel: »Naj bodo ptice pod nebom in ribe v vodi.« Pa je zaprhutalo, zafrfotalo in zašumelo v zraku.

Bog jih je sklical, da da vsaki lepo sukunjico in primerno pesem. Saj ljudje tudi ne nosijo vsi enake obleke in ne pojejo vsi ene viže, pa je zato procesija lepša kakor pogreb, in Slovenci slovijo po svetu, ker pojejo svoje pesmi vsaj troglasno, če ne štiriglasno, ta naprej, eden »čez«, drugi grmi visoko ali nizko. No, pa so ptice priletele, posedle na drevesa in počepnile na tla okrog Gospoda. Barve je imel kakor v mavrici, odkoder jih je jemal in mešal in barval. Seveda je šlo Gospodu vse hitro izpod rok, ker je neskončno moder in vse-mogočen in ne kakor slikarji, ki nam sobe slikajo, pa patrone na steno pritiskajo in pijejo. Nekatero ptice so lepo mirno čakale, kdaj pridejo na vrsto, druge so bile pa nepočakane, kakor otroci, ki hočejo biti vedno prvi, ko je šole konec. Vrabec je bil že tak. Ravno je Gospod je imel v roki čopič z rjavo barvo, pa se je neugnanec zaletel v čopič, da bo prvi. Zato je pa tak in mu Gospod tudi lepe pesmi ni dal, ampak venomer čivčavka, v jezo in nevoljo poštenim ljudem. Tudi krokar je bil nepočakan, pa je zato črn in od žalosti kraka, ko ni hotel počakati, da bi dobil za svoje grlo junaško pesem. Slavček in lišček sta bila zadnja, ker se nista hotela drenjati. Pa se je zgodilo, da je proti koncu barv zmanjkovalo; bilo je še nekaj rjave, črne, rumene in rdeče. Lepo prime Gospod slavčka v roko, potegne čezenj z rjavo barvo, ki je je še največ ostalo, in mu da najlepšo in najdaljšo pesem: od mraka do zore. Se lepše prime liščka, pa ga pobarva z vsemi barvami, kolikor jih je še ostalo: bel je že bil, spodaj in zgoraj rjavo, perutnice črno-ruemeno, glavicco rdeče prav tja do ušes, nanjo je pa posadil črno kapico. Tudi pesmico veselo mu je dal, ker se ni drenjal. Ali mislite, da je bil malo ponosen na svojo sukunjico. Vedno se je ogledoval spodaj, zgoraj, levo, desno, letal na potok, da je videl glavicco, ker takrat še ni bilo steklarjev — vse kakor dandanes, ko so nekateri ljudje vedno pred ogledalom, da bi ne pozabili, kakšni so.

To je bilo pa še takrat, ko je bila zemlja raj in niso ljudje hodili zmrzovat na severni tečaj in gladovat na polna pšenična polja.

Kar vam zdaj povem, je bilo pozneje, ko je bil Adam zapravil raj in Bog zemljo preklel, liščka sta pa gnezdila. Dobila sta na bezgu pripravno rogovilico, nanesla vanjo tankih, močnih vejic za državo in dno, da se gnezdo ne prekucne ali da skozi ne padeta, ko bosta valila, in začela zidati pridno navzgor in na okroglo. Nosila sta nežne, suhe biljke, lepo pletla kakor košek, če pa ni hotelo držati kar samo od sebe, ste bilke oślinila. Pa se spomni možek, da bi bila dobra za tako pletenje šivanka. Gre, zleti na tisto rožo, ki jo ima najrajši in ki ji pravimo ošat. Pa ne tisti, ki po njivah raste, ampak tisti, ki je visok, ima trnje in krvavordeč cvet in ko odcvete, lete mucke z nje. Odščene trn in leti ves vesel domov. Na gnezdu premišluje,

kaj in kako bi s »šivanko«, pa jo kar vtakne med biljke in si misli: »Bo že kako.« Prileti ženka, plete, slini, popravlja, kroži. »Crij,« začvrči, »kaj si pa prinesel?« — »Šivanko, da bi lažje pletla, pa ne vem, kaj in kako ž njo in sem si mislil, da boš že ti vedela.« — Od jeze in bolečine ni rekla nič drugega kakor: »Neroda nerodasta!« in vrgla »šivanko« med bezeg.

Gnezdece je rastle in dorastlo. Treba ga je bilo še postlati, da bo posteljica mehka. Letata in prinašata volno od starih oblek, predivo od vrvi, dlako in peresca. Možeku je bil že kljunček suh, ker je moral vedno sliniti, pa se je spomnil, da je smola kaj dobro lepilo, saj je moral kljunček vedno brisati, ko je luščil semena iz češarkov. Gre pa ti namaže s smolo vse gnezdece znotraj, kjer ni hotelo skupaj držati. Prileti ženka, lepo naravna perešček med volno in predivo in dlako, skoči v gnezdece, skače, se vrti, kroži, pa joj in prejoj, čim bolj se je vrtela in krožila, več je bilo na njej volne in prediva in dlake. Skoči ven — pol gnezdeca se je je držalo. »Kaj si pa zopet pritresel?« vekne ženka od sramote, da se je drži taka »krošnja«, ker ženske drže na lepoto in snago. — »Jezik mi je že suh ko podplat, pa sem mislil, da bo smola dobra za lepilo,« pravi možek, ne malo zadovoljen, da je ženka taka. — »Da se mi ne dotakneš več gnezda,

grdun grdil! Da mi niti dlakce več ne prineseš; bom že sama naredila. Pod nosom se obriši, ko si tak kakor otroci, ki se ne znajo usekniti,« ga pouči in zleti na kostanj, kjer se osnaži neprijetne krošnje in očisti smolast kljunček. Pa tudi možek je začel razbijati po bezgovi vejici, da se reši smole. In do današnjega dne oba vedno in vedno čistita zdaj kljunček, zdaj perje, se ogledujeta venomer, ona, če nima še »krošnje«, on pa, ker mu je rekla ženka »grdun grdi«. Pa še to: možek od tistega dne ne sme več gnezdeca ne spletati in ne lepiti, sme pa ženko spremljati, ko nanaša gnezdo, in gledati, kako ga zida in plete — do današnjega dne.

Francka:

Kapljice krvi.

Bila je nekoč lepa, sveta žena, kraljevskega rodu. Toda ljudje je niso spoznali, ker je živela v uboštvu. Ubog je bil tudi mož velike žene in ubog in nepoznan njen sin, sin, neskončno dober, blag in modrosti poln; sam je bil modrost in ljubezen. Noben otrok, noben sin na svetu ni bil nikdar njemu enak in ne bo na zemlji več matere, ki bi imenovala takega sina svojega. Če je šel skromen po tratah, se mu je klanjalo drevje in grmičevje v spoštovanju in cvetice so poljubljale rob njegovega oblačila. Kamor se je ozrlo njegovo dobrotno oko, je bilo polno milosti, je bila radost, tolažba, sreča in mir. Sveta mati pa ga je tiho spremljala. Neskončna in nepopisna radost je navdajala njeno ponižno srce in jokala je srčne radosti. Solze pak so padale nalahko med mah in travico, kamor pač je stopala nje noga, sledeč sinu. In iz solz so vzkilile po sinovem blagoslovu cvetice.

Potem pa, ko je sin dorastel in ga je ljudstvo nazivalo Učenika, mu je sledilo in ga ljubilo, ker mu je govoril besede življenja, o, tedaj je bil vedno učeč med množico in le malo ali nič doma pri materi. Ni mu več morala slediti kot nekoč, ko je samo ž njo stopical po tratah. — In — mati ga je vendar tako zelo, zelo ljubila; toda ni jadikovala, ni tožila. Ljudstvo pa, ki mu je delal dobro, ga je začelo sovražiti in mu streči po življenju, da bi njegova usta ne govorila več onih nebeško mogočnih besedi, ki so mu pridobivale srca in duše, da bi njegove roke več ne delale čudežev, da bi njegova modrost in ljubezen več ne vladali src. — Strašno sovraštvo, grozna jeza. In prišla je ura, ko so po volji Najvišjega dosegle temne sence zla moč nad dobrim in je umrl vsled njih sovraštva. — Na poti v smrt mu je sledila sveta žena, mati, kakor mu je sledila otroku po dolu in tratah. In kakor tedaj je plakala, toda ne več veselja in radosti, ampak v neskončni žalosti. In solze niso bile več svetle, jasne in pestre cvetice — ampak krvavordeče. In padale so na pot, ki jo je mati sledila sinu in vzcetele so po njegovem blagoslovu tudi iz teh solz cvetice, cvetice, male in goreče rdeče, tisočere ...

Ste jih že videli?

Človek tak si!

Naše telo sestoji iz 217 kosti, katere giba 639 mišic. V mišicah je 6 milijard vlaken, po celem telesu pa 30 biljonov celic (zapiši to s številkami!). Piščal vzdrži 1650 kg teže, stegno 1500 kg, pogačica se zdrobi, če pritisne nanjo 600 kg. Na naše telo pritiska 300 km debela plast zraka, ki tehta 20.000 kg.

Človek poje v 70 letih: 2000 kg masti, 12.000 kg kruha, 4000 kg mesa (3 vola po 700 kg, 4 teleta po 100 kg, 8 prašičev po 150 kg, 4 ovce po 76 kg, 300 kokoši, 75 gosi, 100 golobov, 2000 rib, 3000 sardin itd.), 180 q krompirja, 6000 kg zelenjave, 7000 kg sadja, 6000 l mleka, 10.000 l piva, 12.000 l kave, 500 kg soli, 5000 jajc, 4 q sladkorja, 1000 kg sira, 40.000 cigar, 10.000 l vode.

Ko poješ 10 kg jabolka, izločiš 2 g slin, pri 10 kg kruha 3 g, pri zelo suhem kruhu 15 g, pri prepečencu 25 g. Želodec proizvaja dnevno 3000 g tekočin, čreva 3400 g tekočin, jetra 750 g žolča. Krvi zraste dnevno 5000 g, jetra precedijo 700 l dnevno, čreva so dolga 8½ m.

Zrak sestoji iz 78 delov dušika, 21 delov kisika in 1 dela drugih plinov (1 l zraka tehta 1·3 g). Na odprtem morju 1000 km od obrežja ni nič prahu v zraku, na visokih hribih je v 1 m³ zraka 200 delcev prahu, na deželi 1000, v mestu v višini stolpa 100.000, v višini petega nadstropja 250.000, četrtega nadstropja 500.000, v prvem nadstropju 3 milijone, v pritličju 10 milijonov, ob desetih 4000, ob dvanajstih 8000, ob dveh popoldne 10.000; na kolodvoru 200.000, popoldne ob velikem prometu tudi 900.000.

Pljuča so težka 1 kg, merijo v površini 150 m² (75krat več ko celo telo), imajo 350 milijonov dihalnih mehurčkov. V postelji vdihamo 5 l zraka na minuto, če stojimo 7 l, če hodimo 10 l, pri ložjem delu 25 l, pri težkem 40 l, pri zelo napornem 60 l.

Srce je 300 g težko, udari v 23 sekundah 27krat, vsak utrip dvigne 1/10 krvi. Povprečno udari srce na minuto 75krat, če ležiš 65krat, če sediš 70krat, če stojiš 75krat, če hodiš 80krat, če telesno delaš 90krat, pa tudi 100krat.

Ko otrok na svet pride, je visok 50 cm, dorasel človek trikrat več; najbolj raste do 25. leta, bolj malo do 40. leta. Po 40. letu je na vsakih 10 let za 1 cm nižji.

Povprečna višina narodov: Skandinavec 175 cm, Anglež 173·6 cm, Belgijec 169 cm, Nемеc 168 cm, Rus 168 cm, Avstrijec 167 cm, Madžar 163·5 cm, južni Francoz 163 cm, Sicilijanec 158 cm, Japonec 158 cm, zamorec 140 cm.

Izkušen fant.

Pisali so šolsko nalogo o pšenici in plevlu.

»No, otroci, kaj bi bili rajši: pšenica ali plevel?« jih vpraša učitelj.

Vsi odgovorijo: »Pšenica!« samo Vilček se odreže: »Plevel!«

Presenečen učitelj mu dopoveduje, da je plevel vendar nekaj slabega, pšenica pa dobra in moramo tudi mi biti le dobri.

»Že, že! Vem,« reče Vilček, »ampak pšenico pa tudi mlatijo, plevla pa ne!«

O šmarnogorski pesmi.

(Podobica iz sanj.)

Tiste dni je zamrla pesem šmarnogorskih zvonov, kot bi bila utonila v Savi in bi jo bili pogoltnili valovi. Pritihotapili so se na goro tujci, oropali cerkev in pometali iz stolpa stare pevce.

Sava je vzbesnela, narasla in hotela požreti razbojnike, pa se jih je bil usmilil Bog in dejal besneči reki:

»Odpusti jim, ko morajo, česar ne vedo.«

Zvonovi so prileteli na skalo in se razleteli. Iz njihovih kosov se je pozneje dvignila grda, besneča pošast in jela bruhati pogubonosne strele in sejati smrt — — —

Lepo so peli nekoč zvonovi šmarnogorski, kot slepi slavčki v kletkah, in vabili na goro, da se je od prečudnega, skrivnostnega koprnenja zganilo srce, da so se zjokale mlade duše. Takrat smo ostavili za trenutek igrače, zrlimo na goro, polno skrivnostnih tajn in si zaželeli peruti, da bi splavali kot metuljčki v njen čarobni svet.

Zdaj je umrla pesem na gori, a njene melodije so ostale v nas kot pravljica iz mladih dni. Sanjali smo o njih in koprneli . . .

Lepo so peli o davnih dneh zvonovi na gori. Zdaj pa je bila njih pesem grom. Grmelo je vsak večer, da smo se bali za solnce, da nam ga ustrele tam za Nanosom. A vendar je posijalo vsako jutro, a zdelo se nam je vedno bolj rdeče, krvavordeče, kot bi se kopalo v krvi — — —

Tam pri Ljubljani se je bil odtrgal oblak prahu. Noč in dan so blodili v njem ljudje s puškami in sabljami in s težkimi nahrbtniki. Mimo naše hiše so se valili po dnevi in po noči kakor goveda v klavnico. V dolgih procesijah so romali kakor v sanjah noč in dan, dan in noč. Trombe so pele slovesno-žalostno kot ob sodnem dnevu — — —

Težko in trdo so stopali vojaki: ena-dve, ena-dve, vedno počasneje, vedno bolj omahujoče. Ni jih hotelo zmanjkati, kot da bi bili rasli iz zemlje.

Kakor v pravljici je šlo vse mimo, le temna senca je ostala v mojem srcu in od nje mi je hudo.

Zvečer, ko je ugasnila zarja in so se prižgale zvezdice, je jelo nalahno pogrmevati, čisto nalahno, kot v sanjah. Ob tihih poletnih večerih sem slonel pod hruško in strmel v daljo, tja daleč, kjer je zatonilo solnce.

»Mama, ali bo dež?«

»Zakaj?«

»Zato, ker grmi.«

Mati je bila tiho. Moreča skrivnost ji je pobledila že itak blede lica. Pobožala me je po mehkih, dolgih skrivljenih kodrih in mi šepnila:

»Moli za ata, ki je tam daleč, tam, kjer grmi.«

»Za ata? Za katerega?«

Strmel sem v daljo in nekaj težkega, nerazumljivega mi je leglo v dušo. Zasanjal sem in v snu sem se domislil moža, ki mi je nosil piškotov, me poljubljajal na lase in me ščegetal z brki. Ali je bil to moj ata? Zakaj me je pustil? Zakaj mi ne prinese spet piškotov?

Stemnilo se je. V dalji je grmelo, le bliskalo se ni nič. Polna luna je jadrala po nebu in zvezdice so se igrale okrog nje. Na cesti pa je šumelo venomer: ena-dve, ena-dve.

*

Bratje, naše dni spet zvonijo na Šmarni gori. Novi zvonovi so, novo pesem nam pojo, pesem svobode in novega življenja.

Br. Franci:

Izlet v Kamniško Bistrico.

Zgodaj je še bilo, ko sva stopala z bratom po veliki cesti proti Kamniku. Nebo je bilo jasno in čisto, jutranja sapica je pihala. Solnce še ni vzšlo, toda njegovi zlati žarki so že poljubljali planine.

Do Kamnika sva hodila eno uro in pol. Solnce je že pokukalo izza Sv. Trojice, ko sva prišla v mesto. Šla sva po glavni cesti skozi mesto mimo Malega grada do smodnišnice. Pot, po kateri sva hodila do Strajna skoro eno uro, se je zelo vlekla, a bila sva dobre volje. Pogovarjala sva se o lepih planinah, ki so se pred nama lesketale v solncu. Ob deroči Bistrici, ki pošilja jezno svoje valove proti Kamniku, sva hodila do izvira. Prijazno nama je bilo to šumenje in zdelo se nama je kakor da bi voda pripovedovala o lepih planinah naše mile domovine.

Prišla sva naposled v gozd, ki nama je zakril snežne vrhove lepih planin. Ta gozd se razprostira do Bistrice in še po pobočjih planin. V kotlini teče Bistrica, nekoliko višje po bregu pa je izpeljana lepa stezica za izletnike.

V hladni senci sva se nekoliko spočila in se vsedla na klopi, na kateri je napisan tale lep rek, ki se mi je tako dopadel, da ga moram tu napisati:

Če tujec prihajaš,
tu sem kot gost;
le prosto uživaj
nebeško prostost!

Ob studenčku, ki žubori tu mimo, sva si ohladila žejo in potolažila glad s prigrizkom kruha; nato pa sva odhitela dalje. Ob poti je veliko ogromnih skal, ki še bolj povzdigujejo krasoto tega kraja.

Po dolgi poti sva prišla do »Prirodnegega mostu«. Ta most je pravo čudo narave. Voda si je tu izkopala svojo pot v živo skalo že kakih 20 metrov globoko. Nad ta prepad pa je padla mogočna skala in ga premostila.

Od tu sva kmalu dospela v Kamniško Bistrico. Ta kraj je kakor mala planotica, kjer je v sredi postavljena vedno oskrbovana bistriška kočja, last SPD. Tam sva odložila nahrbtnik in hitela k izviru, ki je oddaljen od kočje par korakov.

Izpod velikih skal vro na dan studenci, ki se združujejo v skupno strugo Bistrice. Zdelo se mi je, da se nama godi kot bi bila na najbolj prijetnem delu sveta, ure so nama tekale kot minute, zato sva se tu precej časa mudila.

Pozabila pa nisva na lep razgled. Nisva videla v dolino, tem lepši pa je bil pogled na gore. Na jugu se vzpenja gozdnata Mokrica in zraven nje

proti zapadu Dolga njiva, ki se končuje s Kokrškim sedlom. Za sedlom se vzpenja kralj Kamniških planin lepi Grintovec. Severno od njega se dviga mogočna Skuta. Nad nama na severni strani Bistrice se dviguje razdrpana Brana.

Toda po želodcu nama je začelo kruliti, zato sva šla h koči in hitro pospravila zalogo, ki sva jo prinesla s seboj.

Sedla sva na travo in se polagoma pripravljala na pot.

Tudi meni so pravili drugi o krasotah planin ter o veselju, ki navdaja človeka, ako biva v njih. Toda jaz jim nisem prej verjel, preden nisem sam okusil to lepo zadovoljstvo, ki ga dajejo planine.

Od vseh strani.

Kočevje. — Častiti gospod Cene! Še nikoli ni »Orlič« prinesel nič o Kočevju, čeravno nas je 25 Orličev in tudi precej Mladcev. Telovadne ure smo imeli do sedaj vsako nedeljo, vadil nas je br. Štefanič, ki nas je pa zapustil in odšel v Zemun. Vsi se mu za njegov trud najiskreneje zahvaljujemo. Sedaj smo dobili novega vaditelja br. Janka in imamo telovadne ure trikrat na teden. Pripravljamo se za prosvetne in tehnične tekme, ter upamo, da se bomo dobro odrezali. — Vas najlepše pozdravljamo. Bog živi! — Vilibald Š.

Vili! Čisto za gotovo sem vedel, da dobim pismo iz Kočevja. Vendar bi bilo čudno, ko smo se pet let gledali, učili in smejali, pa da bi se tako hitro pozabili. Res pa je, da je Štefanič prav škoda, ker je odšel v Zemun, škoda za Vas, »puntarje«, velika korist pa za Belgrad, kjer se je tudi že »Orel« ugnezdil. Prepričan sem, da bo Štefanič vredno nadomestil Janko, ki je zelo, zelo vajen orlovskih zadevščin. Ga boste kmalu spoznali in vzljubili. Pa mi lepo pozdravi Orliče na »festengi« in v koloniji (novi in stari) in pa če jih je kaj v »Gradendorfu« in »Saucipfu«. — Br. Cene.

Planina. — Dragi gospod urednik! Da ne bodo bratci in sestre mislili, da ob meji ni Orličic, sem se odločila, da Vam pišem. Saj iz Planine še ni bilo nikoli nič v »Orliču«. Telovadbo imamo vsako nedeljo, uči nas sestra vaditeljica Francka. Imamo jo zelo rade. 8. julija smo imele izlet v Jakovico, eno uro daleč. Bilo je lušno. 4. septembra smo pa nastopile pri odsekovi prireditvi. Ljudje so nas z veseljem gledali. 25. marca smo praznovali dan naših mamic, ki so nas prišle z veseljem pogledat. 14. aprila smo imele tekme, za katere smo se dobro pripravljale, in so za nas dobro izpadle. Sedaj se pripravljamo za akademijo, ki bo v nedeljo 26. maja. Sedaj Vas lepo prosim, da odločite, ako je moje pisanje za »Orliča« dosti dobro. Vam bom še pisala. Pozdravljam Vas in vse slovenske Orličice, Gojenke in naše brate onstran »Rauberkomande«. — Obmejna Orlička Ivanka.

Ivanka! Šele sedaj sem mogel uvrstiti Tvoje pismo v »Orliča«. Sem ga zelo vesel, ker tako po domače naštevaš vse delovanje celega leta. Kdor bo bral Tvoje pismo, bo v duhu pregledal vso Vašo planinsko pridnost. Le še naprej se zbirajte okrog svoje Francke, ki Vas bo tem več naučila, čim bolj boste pridne. Zadnjič enkrat je bila prireditve v Cerknici. Ste bile Orličice poleg? O počitnicah me bo enkrat pot tja do Vas pipe-ljala. Ali se smem oglasiti? — Br. Cene.

Tržič. — Kako je bilo na naši akademiji? Nekoliko ste pa le gotovo radovedni, kako je neki izpadla naša akademija. No, če je pa tako, naj Vam pa povem nekoliko o tem našem veselju. V prvi vrsti Vam morava povedati, da to ni bila samo igra, ampak da je bil to le en del cele prireditve. Kajnda naju boste vprašali, kako se je imenovala ona predstava. Menda sva sedela takrat na ušesih, ko so nam povedali naslov, menda sva bila pa tudi slepa, da nisva videla brati na plakatih naslova te prireditve. No, pa pustimo to na miru, samo da veste, kako je to izpadlo. Najprej sta prišla dva deklamatorja, ki sta deklamirala vsak svojo pesem. Potem so prišle na vrsto vaje. Najprej so telovadili otroci-Orličiči in Orličice, a za njimi pa Mladenke in Mladci. Vse vaje so nama tako dopadle, da jih

še danes nisva pozabila. Mladci so delali tudi lepe skupine. Telovadili so vsi zelo dobro. No, saj bi tudi midva nastopila, ali kaj, ko pa nisva znala nič vaj in povrhu tega še eden ni imel kroja, drugi je bil pa premajhen. Pač pa je prijateljček Mirko igral pri gri »V precepu«, ki ste jo lahko brali v »Orliču«. Mirko je tako dobro igral in tlačil krompir za srajco, da so se vsi smejali, kolikor so se mogli. Pa tudi drugi so dobro igrali. Na koncu akademije smo bili vsi veseli in zadovoljni. Sedaj se pridno pripravljamo za nastop o počitnicah. Tudi na izlet mislimo. Najbrž bomo šli na Kofce. Kako bo, bova pisala drugič. Pa še to naj poveva, da smo včasih malo nagajivi in ima načelnik velike težave z nami. Kar na oder se mu skrijemo. To menda ni čisto prav. Pozdrav vsem Orličem. Bog živi! — Mirkota K. in M.

Mirkota! Kakšna pa sta vendar, ko niti ne vesta, kaj gresta gledat. Saj še jaz vem, ki sem v Ljubljani, 47 km daleč od Tržiča. Tista prireditev se je imenovala »Mladinska akademija tržiškega Orla«. Ste pa povsod čisto enaki; nagajate svojim vaditeljem in načelnikom, kolikor morete. Ne bom rekel, da bi morali stati vedno kakor koza pod mostom, vendar pa uče in vodijo voditelji veliko rajši, če jih ne jezite in jim ne kradete časa, ko Vas morajo iskati po vseh mogočih luknjah. Tisto pot na Kofce ali kamor že, mi pa za gotovo popišite. Naj ne bodo Tržičani taki, kakor Radovljčani, ki si ne upajo popisati izleta na Triglav. — Br. Cene.

Trbovlje. Velecenjeni g. urednik! Ni Vam treba misliti, da smo v Trbovljah zaspanci. Sedaj se pridno pripravljamo za nastop, ki se bo vršil avgusta meseca. Orličev nas je 32. Imamo strogega vaditelja, ki je za nas zelo potreben. Vajo imamo dvakrat v tednu. — Z odličnim spoštovanjem Orlič Maks.

Maks! Od sile si kratek. Bržkone se Ti je mudilo, da bi pismo prav gotovo prišlo še za zadnjo »Orličevo« številko. Ravno ujelo jo je še. O potrebi strogega vaditelja Ti pa povem, kar je zapisal učen mož o ljudeh Tvojih let in Tvoje sorte: »Otroke tepite, če so potrebni! Potrebni so pa zmerom.« — Br. Cene.

Mladci v Pragi

Pri vajah na bradlji, drogu, skoku v daljavo, skoku v višino, teku, prostih in skupinskih vajah

Jeseničani na 6. mestu.

Pri tekmah posameznikov, Jeseničan

Stanko Ažman

na 6. mestu.

Pozími.

»Že zopet pol ure prepozno? Kod si hodil?«

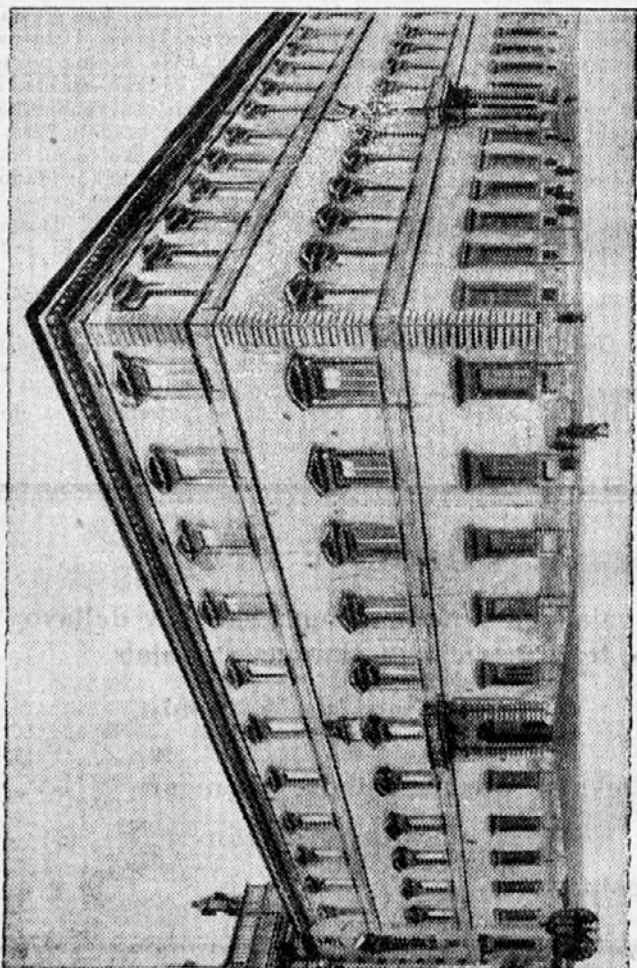
»Prosim, gospod učitelj, cesta je tako ledena, da sem hodil en korak naprej, dva nazaj.«

»Kako pa si potem prišel v šolo?«

»Obrnil sem se.«

Papež — vladar.

To palačo je sezidal papež Sikst V. l. 1586. V njej je prebivalo 161 papežev, med katerimi je 47 svetnikov, 23 jih je pa v njej pokopanih. Pet cerkvenih zborov je tu zborovalo. Iz te palače so papeži pošiljali oznanjevalce božje resnice na Angleško, v Nemčijo in k Slovanom. V tej palači sta zagovarjala sv. Ciril in Metod slovenski obredni jezik, v njej so bile potrjene prve slovenske obredne knjige;

Lateranska palača v Rimu.

brata sta dobila vso moč, da moreta neovirano oznanjevati evangelij med Slovani v slovenskem jeziku. L. 1870. so jo Italijani vzeli papežu Piju IX., letos jo je zopet nazaj dobil Pij XI. Poleg palače je cerkev sv. Janeza Krstnika, kjer sta shranjeni glavi apostolov sv. Petra in Pavla.

Drobiž.

Starodavna cerkev sv. Vida v Pragi. (Stran 179.)

To cerkev je začel zidati l. 1343. največji češki vladar vseh časov Karl IV. Bil je velik častilec sv. Vavra, na čigar črepinjo je dal izgovoriti prekrasno svetovavrovsko krono, nad njegovim telesom pa začel graditi cerkev, ki so jo 586 let zidali in letos dozidali. Seveda je niso zidali nepretrgoma; prišle so vmes dolgotrajne vojne, še bolj pa pomanjkanje denarja. Ampak odnehali niso. Rekli so: »Enkrat mora biti gotova.« Karl IV. je zelo razširil češko ozemlje. Glavno mesto Nemčije, Berlin, je bilo del češke države. Z zlato bulo (pismom) je bila češka država priznana za »posebno zlahten ud rimske države« (Romani imperii membrum nobilius). V Pragi je ustanovil tudi univerzo (vseučilišče), ki se še dandanes imenuje »Karlovo vseučilišče«. Praga je bila takrat središče omike za celo srednjo in vzhodno Evropo. Za njegove brezmejne zasluge za deželo ga hvaležni narod imenuje »očeta domovine«. Umrli je l. 1378.

Leto 2000.

Le tiho, da nas kdo ne sliši, posebno pa oni, o katerem se hočemo razgovarjati... Saj se prav za prav še nikoli nismo natančneje pomenili o nekem sovražniku, ki vam je vedno za petami. Hočem Vam ga predstaviti: Njegovo veličanstvo svetovni kralj — alkohol. Skoro si upam trditi, da ste ga že vsi videli, kako je škilil čez rob »kozarca«, »štefana« ali iz soda... Aha, sedaj pa vemo... Toda, nič ne veste. Zato sem se jaz oglasil.

Od kod alkohol? Seveda je s Kitajskega. Tam raste riž in iz njega so izdelovali sladko tekočino »saak«. Nato pa se je po evropskih kulturo-noscih preselil v naše kraje...

Orlič! Ali bi ne bilo bolje, da je vse skupaj ostalo tam in bi vi doživeli leto 2000, brez alkohola in njegovih zlih posledic?

Kaj je alkohol? To je kemična snov, ki vsebuje gotov del ogljika in vodika, kar se n. pr. učeno takole zapiše: C_2H_5OH ; to je tako zvani metilov alkohol. Imamo jih namreč več.

Alkohol vpliva uničujoče na človeško telo, na vse njegove dele. Torej je alkohol strup, ki se ga sme uživati le, ako to odredi zdravnik. Škoduje pa ne samo telesu, ampak tudi drugače. On je ropar in tat. Krade denar, ropa in mori nedolžne ljudi.

On krade poštenje in čast in človeka podivja in poživini.

Alkohol je ovira vsega napredka, izobrazbe duha in telesa. Kdor pije žgane pijače, se ne more učiti, ostane bebec vse življenje. Povzroča mnogo skrbi občinam, oblastem in državam, ki morajo pijače spravljati v bolnice, hiralnice ter jih zdraviti. Vse to pa stane težke milijone.

Alkohol povzroči mnogo solza in drugih bridkosti, ki jih morajo prenašati naše matere in dekleta. Pa tudi na zunaj nam alkohol krade čast in vpliv. Drugi narodi nas gledajo po strani — med tem ko se mi »bahamo«, da samo v Sloveniji popijemo za eno milijardo, v celi Jugoslaviji pa tri in še nekaj več.

V. Seibitz.

V nebesa je pisala. Poštni nabiralnik je tako neznatna škatla, pa vendar pride pismo skozi njegovo odprtino lahko po širnem vesoljnem svetu. Zapiši na ovojnico samo nekaj besedi kot naslov, nekaj znamk nalepi, vrzi pismo v nabiralnik in šlo bo magari med cvetoče češnje na Japonskem ali pa v skalno vas na Ognjeni zemlji ali med ljudožrce na Novi Gvineji — kakor si pač napisal!

Neka ogrska deklica je vse to vedela, zato si je pa mislila: Če gre pismo povsod, zakaj ne bi šlo isto tudi v nebesa? Sede in lepo skrbno napiše na dopisnico tole: »Ljubi Bog! Jaz sem deklica. Stara sem sedem let. V šolo pa ne morem hoditi, ker imajo čevlje polno lukenj. Matič mora varovati moja dva mala brata, ki sta bolna. Zato ne more iti delat. Nič ne zasluži in mi ne more kupiti novih čevljev. Ljubi Bog, prosim te, pošli mi

ti en par čevljev, da bom mogla v šolo! Obljubim, da bom vedno dobra deklica. Ančka Revesz, Planjava št. 7.« Za naslov pa je napisala samo: »Božu«, češ, bo pošta že vedela, kje je.

Pošta dopisnice ni mogla poslati v nebesa, pač pa v urad, kjer se zbirajo vsa pisma, ki jih ne morejo dostaviti naslovljencem in tam jo je brala dobra gospa, ki jo je prošnja ganila in je deklici kupila čevlje in še več.

Čudni sostanovalci.

Indijo poznamo še najbolj iz misijonskih poročil pa iz pravljič o Indiji Koromandiji, kjer je tako lepo, da so hiše iz sira, strehe iz piškotov, plotovi iz klobas. Pa vendar je tudi drugačno življenje v Indiji in trije otroci nekega evropskega inženirja, ki je v Koromandiji gradil železnico, so ga okusili, pa se niso preveč pohvalili.

Mali so se morali navaditi na ljubke sostanovalce v isti hiši: na krastače, kače, podgane, vrane in še celo vrsto drugih bitij. Njihova kravica n. pr. je dobila telička, ki pa ni poznal kar nič olike. Kadar se mu je zdelo, se je spravil v njihovo posteljo ali v mamin naslanjač.

Imeli so tudi mršavo in kocočnega puto, ki so ji dali otroci ime Mima. Hotela pa je stanovati v njihovi sobi in je nesla jajca samo v gnezdu, ki si ga je naredila zadaj za omaro s knjigami. Alfred jo je kar naprej gonil ven pa zastonj. Ne enkrat so se ji nasmejali, če so imeli gosta, pa je naenkrat ponosno prikorakala izza omare in slovesno nanzanila, da so za eno jajce obogateli.

Kopalnišče inženirjev družine je bilo jako preprosto. Bilo je hiši prizidano in v tlaku imelo luknjo, v katero so spustili vode, mrzle ali tople, in kopel je bila gotova. Nekega dne si Lička pripravi tople vode; ko stopi v kopel, pa vidi, kako poskuša iz nje skobacati — krastača! Ni pač marala za toplo vodo pa je zato lezla po steni ven, stegovala iz vode svoje smešne krake in prestrašeno gledala. No pa so krastačevi imeli kopel v najemu že davno pred inženirjevimi. Zato se je gospa krastača kmalu predstavila otrokom z vso družino. Papa Krastec pa je bil čmeren mož in ni nič kaj maral za svojo družino. Navadno je čepel v svojem kotu in grdo gledal, kadar se mu je hotel kak sinček približati, češ: Mir mi daj, smrkavec!

Nekoč pa je kopalnico obiskal še en gost: kača! Skoraj gotovo je morala pomalicati Krastačevo družino, kajti bila je tako sita, da je skozi železno mrežo pač prišla noter, ven pa kar ni šlo. Joj, kako je vreščala Magda, ko jo je zagledala. Pa je tudi imela za kaj, kajti kača je bila strašno strupena. Vsi so pritekli na pomoč: Alfred jo je v kopalnici prijel za rep, očka pa ji na vnani strani mreže zdrobil glavo.

V goste pa so večkrat priletele tudi vrane, kar brez vprašanja poskakale na mizo ter se spravile nad kruh in maslo in piškote in otroke izzivalno gledale, češ: Me smo tudi lačne!

Dokler je bilo suho, so otroci stopali po tolikem prahu, da jim je segal do členkov. Kadar je začelo deževati, so se oglasile pa še žabe in prišle prav v sobe ter brez napovedanega programa začele izvajati tak koncert, da se domači niso med seboj nič razumeli, pa naj so še tako kričali.

Pa reci zdaj kdo, da je v Indiji Koromandiji bolj prijetno ko po naših lepih, mirnih vaseh in mestih!

Urednikova torba.

J.7 Voklo: Pri vsej prebrisanosti, ki jo imajo uredniki za čitanje raznih pisav, nisem mogel razbrati Tvojega podpisa. Sem ga obračal gor in dol, levo, desno, pa nisem dobil pametnega priimka. Zato sem Te dal kar »takega« tudi med rešivce ugank. Dopisa pa res ne morem priobčiti. Ni tak ne po vsebini ne po obliki. Sicer sem črtal in dodajal v njem, da bi

bilo čemu podobno, pa le nič ni bilo. Me pa zelo veseli, da imate 26 članov in 25 Mladcev in da »je danes že vse živo«, da je »stalo pred prevzv. g. knezozkofom 20 članov v krojih«, da je nastopilo pri procesiji 51 članov in 20 Mladcev, »vsi v slikovitih rdečih srajcah« in da je vse to »ljudem dobro imponiralo«. Nazadnje pišeš: če kaj želite, g. urednik, sem pripravljen Vam ustreči. Pa brez zamere«. Želim samo 1. da se kmalu oglasiš, pa samo o Orličih in Mladcih in 2. da se čitljivo podpišeš in tudi »brez zamere«. — **Ugankarjem:** V križaljki več rešitev, in sicer vodoravno 23 ter 16, 17, 19 in 20 navpično. Vse sem vzel za pravilne. To Vam povem zavoljo tega, ker me prijemlje neki Tuhinjec zaradi velikonočnih ugank, češ, da ni bilo vse v redu, ko sem jih vendar celo razložil in popravil in pokazal, kam »pes tace moli«. Pa pravi: »Recept za življenje pa najprej sami pozkusite.« Še prej pa piše: »Čudno učene reševalce imate, da kljub takim napakam uganko pravilno rešijo« (seveda, ko pa uživajo »recept za življenje«). »Jaz kaj takega ne bi mogel« (zato sem ti napisal »recept«). — **O. H. Krakovo-Trnovo:** Spis »Moderna telovadba« ni za »Orliča«. Je pisana pretežno in velja pravzaprav vaditeljem, ki jih pa med Orliči ni. Bom dal »Mladosti«, če bo sprejela. Pa še to: Kadar misliš pisati »Orliču«, se skrbno varuj tujk, ki so sicer med odrastlimi že udomačene, »Orličevi« bravci bi jih pa ne razumeli. Piši kar po domače. Če ne bo kaj prav sestavljeno, bo že urednik popravil. Zato pa je.

Orličeve uganke.

Rešitev ugank iz 10. številke.

1. **Križaljka** (glej vzorec!): 2. **Recept za življenje.** — Številke pri »l« in »kg« pomenijo, katero črko vzameš iz besede: um in pamet. 3. **Številnica.** Številke pomenijo v I. črke od A do Ž, v II. od K do S, v III. od Ž do A: Roka roko umiva. Prav so rešili: Jože Varga, Dany Potočnik, Maribor, Ivan Preac, Gorišnica, Sv. Marjeta-Moškanjci, Josip?, Voklošenčur, Mladci, Sv. Lovrenc v Slov. gor., Martin Slobodnjak, Juršinci, Anton Hočevar, Praproče-Grosuplje, Ivan Kenda, Maribor, Janko Moder, Dol pri Ljubljani, Janko Košir, Škofja Loka, Josip Močnik, Beč, Šmartin-Kamnik, Slavko Cuderman, Tupaliče. Nagrado sta dobila Jože Varga, Maribor in Martin Slobodnjak, Juršinci.

Orlič — svojim!

Dopolnil sem d e v e t o leto. V jeseni bom star **deset** let. V vseh teh letih me je negovalo, oblačilo in urejevalo pet urednikov. Vsi so skrbeli zame z ljubeznijo kakor mati za svoje otroke. Nemalo sem ponosen, četudi mlad, da vodim, zabavam, učim, vzgajam, razveseljujem veliko četo — preko 3000 Orličev, Mladcev, Gojenk, Mladenk, in še Orlov in Orlic, pa tudi brkastih mož in skrbi polnih mamic.

Da morem to prelepo nalogo prav zadovoljivo izvrševati, se moram predvsem zahvaliti onim, ki Vas dobro poznajo in dobro vedo, kaj hočete in želite od mene, to je sotrudnikom: pesnikom, ki Vam pojejo pesmi, seğajoče do srca, pisateljem, ki Vam pišejo povestice iz delovanja in nehanja in življenja slovenskih dečkov in deklic, in še onim, ki Vam sicer učene reči in zadeve tako povedo, da jih razumete, in da se Vas primejo, pa še tistim, ki mi pošiljajo poročila »od vseh strani«, da se spoznate in vzljubite med seboj. Zahvala gre tudi tistim, ki so Vam stavili zanke in zadrge — uganke —, da ste si bistrili um in če Vam je bila sreča mila, dobili tudi lepo knjigo v dar in v spomin na »Orličevo« ljubezen.

Vse te prosim, da me ne zapuste v **desetem** letu, najsi vem, da me ne bodo. Imam že prelepo povest, ki bo pripovedovala celo leto, lepo in mično. Ugankarjem povem, da bo sedaj poleg drugih »križaljka« stalna zanka za bistré glave in nagrade seveda tudi.

Na koncu pa še prošnja: **Deset** let sem star, velik sem že; hlače prekratke, jopič pretesen — ali se mi ne spodobi n o v a obleka? Imam modre može, ki mi jo bodo kupili, prikrojili, sešili in zlikali poceni pa lepo. Morda za dinar, dva, bi bil dražji. Pa o tem mi brž pišite, kako in kaj, da bom vedel.

Za počitnice pa to-le: Letite v božjo naravo, v gozd šumeči, v potok žuboreči, v loko pisano, v gore sinje, na slavnosti orlovske, da ljudje vidijo Vaša dela, ki so mnogim ljudem še skrita. Bodite narodu z d r a v o — orlovsko seme. Bog živi!

»Orlič«, glasilo Orličev in Mladcev ter Gojenk in Mladenk, je mesečnik. Izdaja ga Društvena nabavna zadruga v Ljubljani, Ljudski dom. — Uprava: Ljudski dom, Ljubljana. Naročnina za odseke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din letno, za vse druge 12 Din. — Urednik: Vinko Lavrič. Razlagova 1, Ljubljana. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani: K. Čeč.

